۶۷۹۳ پنجشنبه ۳۱ خرداد ۱۴۰۳ ■ ۱۳ ذی‌الحجه ۱۴۴۵

روزنامه فرهنگی، اجتماعی صبح ایران

جام جم

ویژه فرهنگ، هنر و رسانه

پرونده «جام جم» برای سری جدید مجموعه «شکرستان» در گفت‌وگو با دست‌اندرکاران آن

شکرستان نَقل‌های ایرانی

صفحه ۸

رئیس رسانه ملی در حاشیه جلسه هیأت دولت مطرح کرد

شرط رسانه ملی برای پخش مستندهای تبلیغاتی

۷

نگاهی به فیلم «خجالت‌نکش۲» به کارگردانی رضا مقصودی

شوخی با سینما

۱۰

در سالروز شهادت شهید چمران از او و تأثیرش بر مقاومت اسلامی لبنان گفته‌ایم

نخبه‌علمی در خط مقدم

۱۱

نگاه

در چهل‌وسومین مراسم بزرگداشت دکتر شهید چمران چه گذشت

گونه‌ای متفاوت از مجاهدت

رئیس سازمان تبلیغات اسلامی در چهل‌وسومین مراسم بزرگداشت دکتر شهید چمران با اشاره به صبر و مجاهدت این شهید عارف گفت: شهید چمران گونه متفاوتی از مجاهدت را جلوی چشم ما قرار داد. همزمان با ایام سالگرد شهادت این عارف مجاهد، با حضور مهدی چمران رئیس شورای اسلامی شهر تهران، حجت‌الاسلام محمد قمی، رئیس سازمان تبلیغات اسلامی؛ مهرداد باقری پیدنی، رئیس سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران؛ علیرضا نادعلی، سخنگوی شورای اسلامی شهر تهران؛ مجید باقری، معاون برنامه‌ریزی، توسعه سرمایه انسانی و امور شورای شهرداری تهران و جمعی از مدیران حوزه فرهنگ و هنر و همرزمان آن شهید، در خانه موزه شهید چمران برگزار شد. در ابتدای مراسم رئیس سازمان تبلیغات اسلامی با اشاره به سالروز تولد شمسی شهید چمران گفت: شهید چمران می‌گفت سال تولد من سالی است که به لبنان رفتم و به دستور امام موسی صدر فعالیت‌های خود را آغاز کردم. حجت‌الاسلام محمد قمی افزود: ما مرور می‌کنیم فصل به فصل و صفحه به صفحه ذکر مجاهدت‌هایی را که اندیشه در عرفان و شخصیت موحد شهید عزیز داشت که مکرر اطرافیان ایشان زمزمه کردن «إِنَّ صَلَاتِی وَ نُسُکِی وَ مَحیای وَ مَمَاتِی لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ» را می‌شنیدند. اطرافیان ایشان گواهی می‌کردند که شهید هر بار که این آیه را زیر لب زمزمه می‌کردند انگار با عمق توجه حضور خداوند عالم را در این زندگی و در این حیات مبارک خودشان مرور می‌کردند. حجت‌الاسلام قمی بیان کرد: شهید چمران گونه متفاوتی از مجاهدت را جلوی چشم ما قرار داد. حقیقت توحیدی در وجود این عارف مجاهد چیزی بمانند صبر به وجود می‌آورد. صبر یک تامل ویژه می‌خواهد. او صبور بود. صبر به این معنا که در مقابل ظلم، ستم، فقر و استکبار سکوت و صبر پیشه کند، نیست؛ به این معناست که نمی‌ایستد، پافشاری و مقاومت می‌کند. ما با انسان صبوری همراه بودیم که به قله چشم دوخته بود و به سمت قله حرکت می‌کرد، هرچند در این مسیر روح او بسیار آزرده می‌شد. وی ادامه داد: این صبوری یک پدیده متفاوتی می‌سازد که همیشه ستودنی است و جامعه امروز نیازمند آدم‌هایی مثل شهید چمران است. امروزه زمینه برای مجاهدت و مقابله با استکبار فراهم است. ان شاءا... مجاهدان صبوری باشیم و قوی و مستحکم به سمت قله‌ها گام برداریم.

نسل‌کشی‌های اسرائیل در حافظه تاریخ می‌ماند

در ادامه مراسم رئیس شورای اسلامی شهر تهران با مرور یاد و خاطره شهید چمران گفت: اسرائیل فقط امروز نیست که جنایت می‌کند و در سرزمین غزه و فلسطین نسل‌کشی می‌کند، بلکه از همان ابتدا کار خود را شروع کرد. نسل‌کشی‌های اسرائیل در حافظه تاریخ مانده و کرده. مهدی چمران افزود: یادی کنیم از رئیس‌جمهور عزیز و شهیدمان که برای پیشرفت کشور بسیار تلاش کردند و از این شهر به آن شهر و از این کشور به آن کشور سفر می‌کردند و چرخه را کد اقتصادی را به حرکت درآوردند اما این حادثه رخ داد و رئیسی به شهادت رسید. اگر بینش و توان مقام معظم رهبری نبود؛ معلوم نبود بعد از این حادثه چه اتفاقی رخ می‌داد و وضع کشور به چه سمتی حرکت می‌کرد. در حال حاضر باید تلاش کنیم و از خدا بخواهیم تا بهترین فرد را نصیب ما کند تا بتواند راه شهید رئیسی را دنبال کند. مهدی چمران در پایان دست‌نوشته‌ای از شهید مصطفی چمران خواند.

زاویه‌دید

نگاهی به معضلات هنرهای سنتی در هفته صنایع دستی

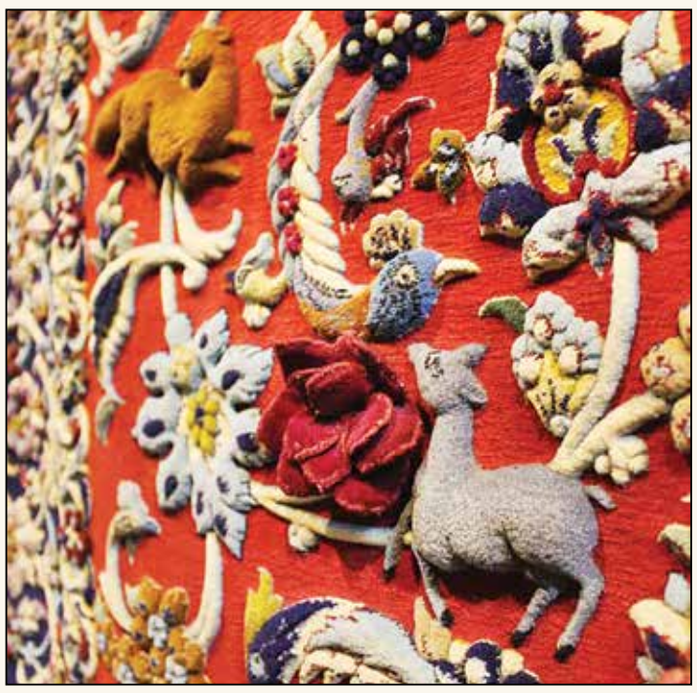
گنجینه‌ای ارزشمند از هنر و فرهنگ ایران

هما شهرام‌بخت
گروه فرهنگ و هنر

صنایع دستی ایران گنجینه‌ای از هنر، ظرافت و خلاقیت است که قرن‌هاست دوام یافته و هویت و فرهنگ غنی این سرزمین را به نمایش می‌گذارد. زبان از وصف تنوع و گستردگی این هنر بی‌نظیر قاصر است و هرگوشه از این پهنه خاکی یادگاری از ذوق و هنر مردمانش را به ارمغان آورده است. در هر شهر و روستای ایران، هنرمندان با ذوق و سلیقه خود، نقش‌ونگاری که بر سفال و سرامیک و ظروف مسی می‌زنند و از چوب، نگاره‌هایی بدیع خلق می‌کنند، نقشی نوین بر تار و پود قالی می‌آفرینند. هرکدام از این آثار حکایتی از فرهنگ و تاریخ این خطه پرگهر دارد و گویی روح زندگی در آنها دمیده شده است. این صنایع دستی از نظر هنری ارزشمند و کاربردی بوده، بسیاری از آنها زینت‌بخش خانه‌هاست و از آنها در تزئین و دکوراسیون منزل استفاده می‌شود. برخی نیز جنبه کاربردی‌تری دارد و در زندگی روزمره مورد استفاده قرار می‌گیرد. امروزه با وجود صنعت و تکنولوژی، حفظ و احیای صنایع دستی از اهمیت بالایی برخوردار است. این هنر هویت و فرهنگ یک ملت را حفظ می‌کند و قادر است نقش مهمی در اشتغال‌زایی و رونق اقتصادی، به‌خصوص در مناطق روستایی و کم‌برخوردار، داشته باشد.

علیه فراموشی

برخی از مشهورترین صنایع دستی ایران شامل آبگینه‌سازی، ترمه‌بافی، میناکاری، سفالگری، فیروزه‌کوبی، خاتم‌کاری، مسگری، منبت‌کاری و خاتم‌کاری است که کم و بیش همانند گذشته در کشور رواج دارد. در عین حال بعضی از هنرهای ایران رو به نابودی است و فقط نامی از آنها باقی مانده که از آن نمونه، می‌توان به قفل‌سازی چالشتر اشاره کرد که از دوران ساسانیان در ایران رواج داشته و به دلیل استفاده و رواج قفل‌های صنعتی، این هنر تقریبا به طور کامل از بین رفته است. هنر دیگر چلنگری است که در آن از فلزاتی مانند مس، برنج و آهن برای ساخت قفل و کلید استفاده می‌شده. در کرباس‌بافی از پارچه ضخیمی به نام کرباس برای بادبان، چادر و کیسه استفاده می‌شده است. چنته‌بافی، بافت کیف سنتی‌ای بوده که به منظور حمل وسایل شخصی زنان عشایر به کار می‌رفته است. موج‌بافی بافت نوعی پارچه ضخیم مانند جاجیم است که محصول دستان هنرمند عشایر محسوب می‌شود. بهون‌بافی نوعی سیاه‌چادر عشایری است که از موی بز بافته می‌شود. نمکدان‌بافی، هنری با تکنیک قالی‌بافی برای بافتن کیسه‌هایی بوده که در نگهداری محصولاتی نظیر جو، گندم، حبوبات و نمک به‌کار می‌رفته است. در عین حال در میان تمام هنرهای دستی حفظ‌شده و فراموش‌شده، فرش ایرانی نگین درخشان گنجینه هنر است که شهرتی جهانی دارد و ظرافت و زیبایی طرح و نقش آن زبانزد خاص و عام است.

نگین درخشان هنر و فرهنگ ایران

فرش ایرانی، گنجینه‌ای ارزشمند از هنر و فرهنگ ایران است که از دیرباز تاکنون زینت‌بخش خانه‌ها و موزه‌های بزرگ جهان بوده است. این هنر اصیل نه فقط از نظر زیبایی و ظرافت بی‌نظیر است، بلکه نمادی از فرهنگ و تمدن غنی ایران نیز به‌شمار می‌رود. سابقه فرشبافی در ایران به هزاران سال پیش بازمی‌گردد. شواهد نشان می‌دهد که در دوران هخامنشیان، قالی‌هایی با نقوش و طرح‌های زیبا در تخت جمشید بافته می‌شده و در دوران صفویه، هنر فرشبافی به شکوفایی بی‌نظیری رسیده بود. در این دوره طرح‌ها و نقش‌های جدیدی به فرش‌های ایرانی اضافه شد. تبریز، کاشان، کرمان و اصفهان از جمله مراکز مهم فرشبافی در دوران صفویه بودند.

انواع فرش ایرانی

فرش‌های دستباف ایرانی در انواع مختلف و از مرغوب‌ترین مواد اولیه مانند پشم، ابریشم و کرک بافته می‌شود که هرکدام ویژگی‌ها و زیبایی خاص خود را دارا است. این فرش‌ها به دلیل کیفیت بالا و ظرافت بی‌نظیر از جمله باارزش‌ترین فرش‌های جهان است. گلیم، جاجیم، قالیچه و حتی فرش ماشینی از انواع مختلف فرش‌های ایرانی به‌شمار می‌رود.

حکایت پارسی بر فرش ایرانی

هر طرح و نقش در فرش ایرانی، زبانی گویا دارد و حکایتی از فرهنگ، تاریخ و هنر این سرزمین را به تصویر می‌کشد. با شناخت طرح‌ها و نقوش فرش ایرانی می‌توان به عمق زیبایی و ظرافت این هنر اصیل پی برد. طرح اسلیمی از جمله نقوش اصیل و پرکاربرد در فرش‌های ایرانی است که به شکل خطوط منحنی و مارپیچ بافته می‌شود و درواقع، نمادی از حرکت و پویایی در طبیعت است. طرح اسلیمی در انواع مختلفی مانند اسلیمی ختایی، اسلیمی دهان اژدر، اسلیمی لچک ترنج و... بافته می‌شود. طرح گل و بته از جمله نقوش رایج در فرش‌های ایرانی است که به شکل گل‌ها و بوته‌های مختلف بافته می‌شود. این طرح، نمادی از زیبایی و ظرافت طبیعت است و در فرش‌های ایرانی با رنگ‌ها و نقش‌های متنوعی به تصویر کشیده می‌شود. طرح بته جقه، از نقوش اصیل و محبوب در فرش‌های ایرانی به‌شمار می‌رود که به شکل بته با نگین‌های جقه بافته می‌شود و نمادی از سرو، درخت زندگی و جاودانگی است. طرح بته جقه در فرش‌های ایرانی با رنگ‌ها و نقش‌های متنوعی به تصویر کشیده می‌شود. در طرح هندسی اشکال فرش‌ها به صورت هندسی و مربع، لوزی و مثلث بافته می‌شود. این طرح، نمادی از نظم و هماهنگی در جهان است و رنگ‌ها و نقش‌های گوناگونی دارد. طرح محراب، از جمله نقوش مذهبی در فرش‌های ایرانی است که به شکل محراب مسجد بافته می‌شود و نمادی از قداست و معنویت است. طرح شکارگاه، از جمله نقوش رایج در فرش‌های ایرانی است که صحنه‌های شکار را به تصویر می‌کشد و نمادی از شجاعت و دلاوری است که در فرش‌های ایرانی با رنگ‌ها و نقش‌هایی بدیع به تصویر درمی‌آید و درنهایت طرح تصویری، از نمونه نقوش جدیدتر در فرش‌های ایرانی است که در آن، تصاویری از افراد، اشیا یا مناظر به‌صورت واقع‌گرایانه بافته می‌شود و تنوع و ظرافت خاصی به فرش‌های ایرانی بخشیده است.

درد تقلب در هنر خاصه ایران

در سال‌های اخیر، شاهد افزایش تقلب در فرش‌های دستباف ایرانی بوده‌ایم. افراد سودجو با جعل طرح‌ها و نقوش فرش‌های ایرانی و استفاده از مواد اولیه نامرغوب، اقدام به تولید فرش‌های تقلبی کرده‌اند و این امر، به ضرر هنرمندان و صنعت فرش ایران بوده است. شناسنامه فرش به عنوان راه‌حلی برای مقابله با این مشکل ارائه شده‌است و سندی هویتی برای هر فرش دستباف ایرانی محسوب می‌شود که اطلاعات مختلفی مانند مشخصات طرح و نقش، نام و نام خانوادگی بافنده، تاریخ بافت، محل بافت، ابعاد فرش و شماره سریال را در خود جای می‌دهد. این اطلاعات توسط کارشناسان مجرب و معتبر ثبت می‌شود و از طریق یک سامانه الکترونیکی قابل استعلام است. شناسنامه فرش، با ارائه اطلاعات دقیق و معتبر درباره هر فرش دستباف، به خریداران کمک می‌کند تا فرش‌های اصل را از تقلبی تشخیص دهند. از طرفی شناسنامه فرش، به هنرمندان فرشباف کمک می‌کند تا هویت و اصالت آثار خود را اثبات کنند و به این وسیله ارزش آثار هنری خود را ارتقاء بخشند. این مدرک هویتی با ایجاد یک نظام جامع برای ثبت و صدور شناسنامه، به ساماندهی بازار فرش دستباف ایرانی کمک کرده و هنرمندان را به بافت فرش‌های باکیفیت و اصیل تشویق می‌کند تا بدین وسیله در حفظ و احیای این هنر ارزشمند سهیم باشند. هر فرش دستباف ایرانی، به دلیل ظرافت و دقت بافتی که دارد، اثری منحصر به فرد و یگانه به شمار می‌رود و هنر و ذوق و سلیقه شخصی یک هنرمند است که اثرش به فرش دستباف ایرانی ارزش و اصالتی خاص می‌بخشد. شناسنامه فرش به عنوان سندی هویتی، منحصربه‌فرد و یگانه بودن طرح و بافنده فرش دستباف را به رسمیت شناخته و به خریداران در انتخاب اثر هنری با اصالت کمک می‌کند.

برش

عظمت هنر ایران پیش رخ جهانیان

هنرهای دستی ایران هرکدام شاخه‌ای از درخت تنومندی است که شکوه و عظمت هنر ایران را به رخ جهانیان می‌کشد. فرش ایرانی، بدون شک یکی از مشهورترین و نفیس‌ترین صنایع دستی جهان است که از دیرباز تاکنون، شهرت و آوازه آن در سراسر دنیا پیچیده است. ظرافت و زیبایی طرح و نقش، تنوع رنگ و اصالت طرح‌ها، فرش ایرانی را به گنجینه‌ای بی‌بدیل تبدیل کرده که در خانه‌های اشراف و موزه‌های بزرگ جهان جای گرفته است. فرش دستبافت ایرانی، هنری اصیل و نفیس است که از دیرباز تاکنون، شهرت و آوازه‌ی آن در سراسر دنیا پیچیده است. شناسنامه فرش به عنوان یک سند هویتی منحصربه‌فرد بودن طرح و بافنده فرش دستبافت را نشان داده، آن را به رسمیت می‌شناسد و به یگانه و ارزشمند بودن این اثر هنری کمک می‌کند. شناسنامه فرش، سندی هویتی برای هر فرش دستبافت ایرانی است که اطلاعات مختلفی را در خود جای می‌دهد و گامی مهم در جهت حفظ و احیای هنر فرشبافی ایران و حمایت از هنرمندان این مرز و بوم است. با استفاده از این سند هویتی، می‌توان به اصالت و ارزش فرش‌های دستبافت ایرانی پی برد و از این طریق، به رونق و شکوفایی این هنر اصیل کمک کرد.